



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 84/08-15

*Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. marca 2008 predbežne prerokoval sťažnosť J. V., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. V., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 Co 142/2007 z 26. septembra 2007 a takto*

### **r o z h o d o l :**

*Sťažnosť J. V. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.*

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. decembra 2007 doručená sťažnosť J. V. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 15 Co 142/2007 z 26. septembra 2007 (ďalej aj „namietaný rozsudok“).

Sťažovateľka prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu uviedla, že namietaným rozsudkom bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 19 C 29/2006 z 25. apríla 2007, ktorým okresný súd zamietol jej žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o prevode členských práv a povinností v Stavebnom bytovom družstve, B. (ďalej len „bytové družstvo“), alternatívne o určenie neúčinnosti právneho úkonu.

Pôvodnou žalobou sa sťažovateľka domáhala iba určenia neplatnosti dohody o prevode členských práv a povinností k družstevnému bytu uzatvorenej medzi žalovanou v 1. rade a žalovaným v 2. rade (ďalej len „dohoda o prevode členských práv“) nachádzajúcemu sa na (...) v B. Sťažovateľka nebola účastníčkou predmetnej zmluvy.

Ešte pred začatím konania vo veci samej, ako aj na pojednávaní uskutočnenom 13. novembra 2006 však sťažovateľka zmenila (rozšírila) petit svojej žaloby tak, že okrem určenia neplatnosti dohody o prevode členských práv sa alternatívne domáhala určenia, že právne úkony žalovanej v 1. rade, pokiaľ ukracujú uspokojenie vymáhateľných pohľadávok sťažovateľky, sú voči nej právne neúčinné.

Pojednávanie v právnej veci sťažovateľky nariadené okresným súdom na 13. november 2006 bolo odročené na neurčito s tým, že bolo uložené jej právnomu zástupcovi odstrániť vady žaloby tak, aby špecifikoval alternatívny petit v časti týkajúcej sa neúčinnosti právnych úkonov, a to prevodu hnutelných vecí zo žalovanej v 1. rade na žalovaného v 2. rade. Nadväzne na to sťažovateľka písomným podaním z 23. novembra 2006 upresnila petit svojej žaloby podľa požiadaviek okresného súdu. O sťažovateľkou navrhnutéj zmene žaloby rozhodol okresný súd uznesením na pojednávaní konanom 25. apríla 2007 tak, že pripustil zmenu žaloby v zmysle jej návrhu s výnimkou časti týkajúcej sa určenia neplatnosti a neúčinnosti darovacích zmlúv, ktorou žalovaná v 1. rade previedla na žalovaného v 2. rade sťažovateľkou označené hnutelné veci.

Výrok uznesenia okresného súdu z 25. apríla 2007, ktorým bola pripustená zmeny žaloby, považuje sťažovateľka za „nepresný, nejednoznačný, nekonkrétny a nezrozumiteľný a podľa jej názoru sa jej postupom okresného súdu odňala možnosť konať pred súdom – bolo porušené jej ústavné právo na prístup k súdu (čl. 46 ods. 1 ústavy). Sťažovateľka namieta najmä to, že vo výroku uvedeného uznesenia okresný súd „jednoznačným a nezameniteľným spôsobom nekonkretizoval, ktoré zmeny návrhu žalobkyne pripúšťa a ktoré nepripúšťa.

*Proti uzneseniu prvostupňového súdu, ktorým sa nepripustila zmena návrhu, podľa § 202 ods. 3 písm. f) o. s. p. odvolanie nie je prípustné. Podľa názoru sťažovateľky toto ustanovenie je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky a súd mal podľa § 109 ods. 1 písm. b) o. s. p. konanie prerušiť, lebo všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou a postúpiť návrh ústavnému súdu na zaujatie stanoviska, čo neurobil“.*

Sťažovateľka vyslovuje názor, že „okresný súd tým, že sa na pojednávaní, konanom 13. 11. 2006, začal zaoberať jej zmeneným návrhom a určil jej lehotu na odstránenie väd žalobného návrhu, fakticky zmenu jej návrhu pripustil, avšak rozsudkom nerozhodol o celej prejednávanej veci, ani ho neoznačil ako čiastočný. Sťažovateľka toto pochybenie namietala v odvolacom konaní. Odvolací súd považoval túto námietku za nedôvodnú. Vady konania, ktoré sa vyskytli pred súdom prvého stupňa, neboli odvolacím súdom odstránené, hoci mali byť dôvodom na zrušenie rozhodnutia odvolacím súdom.

*Sťažovateľka sa uplatnených nárokov domáhala z dôvodov uvádzaných ako v prvostupňovom, tak aj v odvolacom konaní a náležite odôvodnila aj svoj naliehavý právny záujem na takomto určení, ale podľa jej názoru napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.*

*Súd prvého stupňa odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že aj keby určil, že predmetná dohoda uzavretá medzi odporcami 1/ a 2/ je neplatná, prípadne voči sťažovateľke neúčinná, postavenie sťažovateľky by to nijako nezmenilo. V exekúcii by nebolo možné v zmysle ust. § 113 Exekučného poriadku postihnúť členský podiel v bytovom družstve, ktorý by potom patrilo odporčkyni 1/ ako iné majetkové právo. Sťažovateľka tak, podľa názoru okresného súdu, nepreukázala naliehavý právny záujem na určovacej žalobe, ktorú podala.*

*Odvolačí súd sa stotožnil s názorom prvostupňového súdu, že na navrhovanom určení sťažovateľka nemá naliehavý právny záujem, lebo právne postavenie sťažovateľky by sa ani v prípade vyhovenia žalobe nijako nezmenilo, pretože navrhovateľka by nemohla úspešne viesť exekúciu na členský podiel v bytovom družstve“.*

Sťažovateľka odmieta uvedený názor krajského súdu a tvrdí, že na správne posúdenie veci je potrebné vysporiadať sa s tým, či je členský podiel právom prevoditeľným alebo neprevoditeľným a či je alebo nie je právom osobnej povahy. V súvislosti s uvedeným poukazuje na to, že prevod práv a povinností spojených s členstvom v bytovom družstve na základe dohody nepodlieha súhlasu predstavenstva. Členské práva a povinnosti spojené s členstvom prechádzajú na nadobúdateľa vo vzťahu k družstvu predložením zmluvy o prevode členstva príslušnému družstvu alebo neskorším dňom uvedeným v tejto zmluve. Tie isté účinky ako predloženie zmluvy o prevode členstva nastávajú, len čo príslušné družstvo dostane písomné oznámenie doterajšieho člena o prevode členstva a písomný súhlas nadobúdateľa členstva (§ 230 Obchodného zákonníka). Na základe toho sťažovateľka dospela k záveru, že členské práva a povinnosti sú prevoditeľné, čo konštatoval aj krajský súd. Sťažovateľka ďalej tvrdí, že členské práva a povinnosti v bytovom družstve nie sú právom, ktoré patrí len povinnému osobne. Podľa nej ide o typicky majetkové právo, na čom nič nemení ani skutočnosť, že člen družstva vykonáva niektoré oprávnenia osobne.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že „*Sám odvolací súd považuje za sporné, či možno vykonať exekúciu aj postihnutím členského podielu v bytovom družstve a na odôvodnenie svojho názoru, že exekúcia na členský podiel v bytovom družstve nie je podľa § 113 Exekučného poriadku prípustná, argumentuje na vec sa nevzťahujúcim ustanovením § 320 ods. 2 o. s. p. Exekučný poriadok podobné ustanovenie ako je § 320 ods. 2 o. s. p. nemá. Keby zákonodarca bol mienil vylúčiť prípustnosť exekúcie na členský podiel v bytovom družstve aj podľa exekučného poriadku, iste by to bol v zákone č. 233/1995 Z. z. expressis verbis vyjadril, tak ako to urobil v § 320 ods. 2 o. s. p. Členský podiel v bytovom družstve je voľne prevoditeľný, môže patriť komukoľvek a teda nejde o právo osobnej povahy a jeho*

*exekúcia je podľa názoru sťažovateľky prípustná. Sťažovateľka teda preukázala naliehavý právny záujem na určení, ktorého sa domáhala“.*

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka tvrdí, že krajský súd vydal svoje rozhodnutie v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky, preto bolo namietaným rozsudkom porušené jej základné právo na spravodlivý proces ustanovené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tento názor vyvodzuje aj z čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorým je priznaná „*aj určitá kvalita súdneho konania a až dodržanie takejto kvality spočívajúcej v zákonnosti súdnych rozhodnutí považuje sťažovateľka za spravodlivý proces*“. V súvislosti s tým sťažovateľka upriamuje pozornosť aj na čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého súdy ako orgány štátnej moci môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon a z neho vyplývajúci princíp takejto činnosti súdov, ktorým je predvídateľnosť súdneho rozhodnutia. V nadväznosti na to uvádza, že „*účastníci konania pred všeobecnými súdmi majú právo očakávať od súdu postup, ktorý je upravený zákonom a ktorý vyplýva z okolností konkrétneho súdneho konania a že súd ich vec bez zbytočných prieťahov a správne, podľa zákonov, posúdi a nepôjde cestou pokusov a omylov*“.

*Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľka prostredníctvom svojho splnomocneného právneho zástupcu domáha, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že:*

*„Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 15 Co/142/2007-139, zo dňa 26. 09. 2007, v právnej veci sťažovateľky ako žalobkyne proti žalovaným 1/ S. A. (...) 2/ P. A. (...), o určenie neplatnosti zmluvy o prevode členských práv a povinností v SBD alternatívne o určenie neúčinnosti právneho úkonu, ktorý nadobudol právoplatnosť dňom 03. 12. 2007, boli porušené základné práva J. V. (...), a to:*

- *právo sťažovateľky na prístup k súdu, zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ako aj v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uverejneného pod č. 209/1992 Zb.*

- *právo sťažovateľky na spravodlivý proces, zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ako aj v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uverejneného pod č. 209/1992 Zb.*

*Ústavný súd podľa ust. § 56 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. v z. n. p. zrušuje Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 15 Co/142/2007-139, zo dňa 26. 09. 2007, v právnej veci sťažovateľky ako žalobkyne proti žalovaným 1/ S. A. (...), 2/ P. A. (...), o určenie neplatnosti zmluvy o prevode členských práv a povinností v SBD alternatívne o určenie neúčinnosti právneho úkonu, ktorý nadobudol právoplatnosť dňom 03. 12. 2007 a podľa ust. § 56 ods. 3 citovaného zákona vracia vec Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.“*

Sťažovateľka zároveň požaduje aj priznanie finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk za neoprávnený zásah do jej práv a taktiež žiada priznať úhradu trov konania.

## II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach sú ustanovené v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej

len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z nich má za následok odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto predbežne bez prítomnosti sťažovateľky prerokoval jej návrh podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pričom zisťoval, či neexistujú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súvislosti s odmietnutím sťažnosti podanej proti rozhodnutiu všeobecného súdu z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti ústavný súd zastáva názor, že o zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti podľa konštantnej judikatúry ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom, ktorého porušenie sa namieta, prípadne z dôvodov, ktoré spočívajú v osobitnostiach konania pred všeobecným súdom. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť považuje ústavný súd takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej opodstatnenosť alebo neopodstatnenosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 74/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia

zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť fyzické osoby a právnické osoby pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru zahŕňa „právo na súd“, to znamená právo začať konanie na súde v „občianskoprávných veciach“ ako jeden z jeho aspektov. K nemu pristupujú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu, zloženie súdu a vedenie procesu. Kvalita procesu zahrnutá v práve na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru je zabezpečovaná zárukami procesného a inštitucionálneho charakteru (III. ÚS 136/03).

Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t.j. či v konaní pred nimi nedošlo k porušeniu ústavnoprávných princípov konania (čl. 46 až 48 ústavy). Reálne uplatnenie a garantovanie základného práva na súdnu ochranu nielen že neznamená právo na úspech v konaní, ale ani nárok na to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania.

Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu.

Sťažovateľka predložila ústavnému súdu prvostupňový rozsudok v jej veci (sp. zn. 19 C 29/2006 z 25. apríla 2007), ako aj rozsudok krajského súdu, ktorým bol tento rozsudok v celom rozsahu potvrdený (sp. zn. 15 Co 142/07 z 26. septembra 2007). Z obsahu odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že prvostupňový súd výrok rozsudku založil na dostatočnom dokazovaní, ktoré vyhodnotil a vyvodil z neho aj právne závery. Odvolací súd nevyhovel odvolaniu sťažovateľky vo veci samej a stotožnil sa so skutkovými zisteniami, ako aj právnym hodnotením prijatým prvostupňovým súdom. Odôvodnenia oboch rozsudkov uvádzajú dostatočné skutkové aj právne dôvody, pre ktoré oba súdy rozhodli vo veci sťažovateľky. Tieto dôvody nie sú rozporné alebo svojvoľné a popisujú skutkový stav vytvorený na základe dokazovania, ktoré navrhli účastníci konania.

Hodnotenia dôkazov nevykazujú žiadne odchýlky od pravidiel logického uvažovania, ktoré by vyústili do nezrozumiteľného alebo nejasného záveru o zisteniach oboch súdov, z ktorých krajský súd v podstate prevzal skutkový stav, ako ho ustálil prvostupňový súd, a stotožnil sa aj s jeho právnym názorom.

Podľa záverov namietaného rozhodnutia krajského súdu, ktorý si osvojil názor prvostupňového súdu, sťažovateľka nepreukázala existenciu naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe.

V súvislosti s tým krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku sp. zn. 15 Co 142/2007 z 26. septembra 2007, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu sp. zn. 19 C 29/2006 z 25. apríla 2007, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľky o určenie neplatnosti zmluvy o prevode členských práv a povinností v bytovom družstve alternatívne o určenie neúčinnosti právneho úkonu, okrem iného uviedol:

*„Navrhovateľka chce vydaním rozsudku v tomto konaní vyhovením niektorému z ňou uplatnených žalobných petitov dosiahnuť zmenu jej právneho postavenia v tom, aby sa mohla domáhať nariadenia exekúcie na členský podiel v bytovom družstve. Okresný súd správne skúmal, či by sa zmenilo právne postavenie navrhovateľky v prípade určenia, že dohoda medzi odporkyňou 1/ a odporcom 2/ je neplatná, prípadne voči navrhovateľke právne neúčinná. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom prvostupňového súdu, že právne postavenie navrhovateľky by sa ani v prípade vyhovenia žalobe nijako nezmenilo, pretože navrhovateľka by nemohla úspešne viesť exekúciu na členský podiel v bytovom družstve.*

*Podľa ustanovenia § 113 veta prvá zákona č. 233/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov (Exekučný poriadok) ak podkladom na vykonanie exekúcie je rozhodnutie, ktorým sa oprávnenému priznáva peňažná pohľadávka, môže exekútor vykonať exekúciu aj postihnutím iného majetkového práva, ktoré je prevoditeľné a nie je peňažnou pohľadávkou ani právom, ktoré patrí len povinnému osobne.*

*Jednou z podmienok možnosti viesť exekúciu podľa uvedeného ustanovenia je, že ide o právo prevoditeľné. Na prevod členských práv a povinností spojených s členstvom v bytovom družstve netreba v zmysle ustanovenia § 230 Obchodného zákonníka súhlas predstavenstva bytového družstva, teda podmienka prevoditeľnosti členských práv a povinností spojených s členstvom v bytovom družstve by bola splnená. Z ustanovenia § 113 Exekučného poriadku však vyplýva, že z exekúcie je vylúčené také právo, ktoré nie je výlučne majetkovej povahy. V súdnej praxi ešte pred prijatím zákona č. 233/1995 Z. z. pri výkone rozhodnutia postihnutím iných majetkových práv podľa § 320 O. s. p. (ktorého*

*text v ods. 1 znie obdobne ako ustanovenie § 113 Exekučného poriadku) bolo sporné, či takýmto spôsobom výkon rozhodnutia možno postihnúť členský podiel v bytovom družstve. Vzhľadom na rôznosť názorov na výklad § 320 O. s. p. potom zákonodarca novelizoval uvedené ustanovenie doplnením ods. 2, ktorým jednoznačne vyhlásil za neprípustný výkon rozhodnutia proti členovi družstva postihnutím členského podielu v stavebnom bytovom družstve za trvania členstva povinného. Aj keď Exekučný poriadok takéto výslovné ustanovenie nemá, podľa názoru odvolacieho súdu ani exekúcia na členský podiel v bytovom družstve podľa § 113 Exekučného poriadku nie je prípustná. Krajský súd sa stotožňuje s právnym názorom okresného súdu, že členský podiel v bytovom družstve predstavuje súbor majetkových, ale aj nemajetkových (osobných) práv a povinností člena družstva. Člen bytového družstva okrem iného má právo zúčastňovať sa osobne na rokovaní a rozhodovaní členskej schôdze družstva, má aktívne i pasívne volebné právo do orgánov družstva, má právo zúčastňovať sa aj na inej činnosti družstva a pod.*

*Ak okresný súd návrh zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na strane navrhovateľky na požadovanom určení, rozhodol podľa názoru odvolacieho súdu správne. Odvolací súd nezistil existenciu žiadneho z odvolacích dôvodov podľa ustanovenia § 205 ods. 2 písm. a/ až f/ O. s. p. Krajský súd nezistil, že by v konaní pred súdom prvého stupňa bolo došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O. s. p. prípadne k iným vadám, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd prvého stupňa pre rozhodnutie vo veci zistil skutkový stav úplne, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec aj správne právne posúdil.“*

Posúdenie naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) krajským súdom by sa v okolnostiach danej veci mohlo stať predmetom prípadnej kritiky zo strany ústavného súdu len v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (mutatis mutandis I. ÚS 17/01). Podľa názoru ústavného súdu ale výklad krajského súdu vyúsťujúci v podstate do záveru, že ani prípadné určenie neplatnosti zmluvy o prevode členských práv a povinností v bytovom družstve by neovplyvnilo právne postavenie sťažovateľky v tom zmysle, že by sa mohla domáhať nariadenia exekúcie na členský podiel v bytovom družstve, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojim vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu sťažovateľky krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje a na jeho meritórne preskúmanie preto ústavný súd nie je oprávnený. Záver o neexistencii naliehavého právneho záujmu na strane sťažovateľky v danej veci nemá preto ústavný súd dôvod spochybňovať.

Ústavný súd nemôže prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľky, podľa ktorej *„Sám odvolací súd považuje za sporné, či možno vykonať exekúciu aj postihnutím členského podielu v bytovom družstve a na odôvodnenie svojho názoru, že exekúcia na členský podiel v bytovom družstve nie je podľa § 113 Exekučného poriadku prípustná, argumentuje na vec sa nevzťahujúcim ustanovením § 320 ods. 2 o. s. p. Exekučný poriadok podobné ustanovenie ako je § 320 ods. 2 o. s. p. nemá. Keby zákonodarca bol mienil vylúčiť prípustnosť exekúcie na členský podiel v bytovom družstve aj podľa exekučného poriadku, iste by to bol v zákone č. 233/1995 Z. z. expressis verbis vyjadril, tak ako to urobil v § 320 ods. 2 o. s. p. Členský podiel v bytovom družstve je voľne prevoditeľný, môže patriť komukoľvek a teda nejde o právo osobnej povahy a jeho exekúcia je podľa názoru sťažovateľky prípustná. Sťažovateľka teda preukázala naliehavý právny záujem na určení, ktorého sa domáhala.“*

Sťažovateľka prezentujúc uvedený názor vychádza zrejme z ustanovenia § 113 Exekučného poriadku, podľa ktorého možno postihnúť majetok povinného označený ako iné majetkové právo za splnenia týchto predpokladov:

- a) postihované právo má majetkový charakter,
- b) právo majetkovej povahy musí byť prevoditeľné, to znamená, že ním možno disponovať prostredníctvom právnych úkonov, ktorých dôsledkom je zmena subjektov tohto práva,

- c) z postihnutia sú vylúčené práva spojené výlučne s osobou povinného,
- d) exekvované právo nesmie byť peňažnou pohľadávkou, pretože v takomto prípade by sa musel uplatniť iný spôsob exekúcie.

Ústavný súd však upriamuje pozornosť predovšetkým na ustanovenie § 61a Exekučného poriadku, podľa ktorého exekúciou nemožno postihnúť majetok alebo práva, ktoré podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov nepodliehajú exekúcii alebo sú z exekúcie vylúčené, alebo na ktoré je exekúcia neprípustná. Účelom § 61a Exekučného poriadku je vylúčiť z exekúcie majetok, t. j. veci a práva, ktoré vzhľadom na svoj špecifický zákonom určený charakter nemôžu podliehať režimu exekučného konania.

Takýmto osobitným predpisom je nepochybne aj § 320 ods. 2 OSP, na ktorý sa odvoláva v namietanom rozsudku aj krajský súd, a ktorý výslovne vylučuje prípustnosť výkonu rozhodnutia proti členovi družstva postihnutím členského podielu v stavebnom bytovom družstve za trvania členstva povinného. V súvislosti s citovaným ustanovením treba tiež upozorniť aj na § 233 Exekučného poriadku, podľa ktorého tam, kde sa v osobitných právnych predpisoch hovorí o súdnom výkone rozhodnutia, rozumie sa tým vykonávanie exekúcie aj podľa tohto zákona.

Aj keď sa krajský súd (a rovnako tak pred ním ani okresný súd) výslovne neodvoláva na citovaný § 61a Exekučného poriadku, sú skutkové a právne závery, ku ktorým dospel, akceptovateľné a nevyplývajú z nich svojvoľnosť ani jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené nedomnieva, že by závery krajského súdu v predmetnej veci bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné so sťažovateľkou označenými článkami ústavy a dohovoru.

Ústavný súd zhodne s Európskym súdom pre ľudské práva neskúma, či sú dôvody uvedené v sťažovateľkou predloženom rozhodnutí vecne správne (Van de Hurk v. Holandsko z 19. apríla 1994, séria A, č. 288, § 61, správa Komisie vo veci Fouquet v. Francúzsko, Recueil I/1996, s. 29). Je vecou ústavnej zodpovednosti celej sústavy

všeobecných súdov, aby chránili zákonnosť spôsobom, ktorý je vecne správny, primerane odôvodnený, a nie je arbitrárny.

Výhrady sťažovateľky napokon smerujú aj proti výroku uznesenia okresného súdu z 25. apríla 2007, ktorým bola pripustená zmeny žaloby a ktorý považuje sťažovateľka za „*nepresný, nejednoznačný, nekonkrétny a nezrozumiteľný a podľa jej názoru sa jej postupom okresného súdu odňala možnosť konať pred súdom – bolo porušené jej ústavné právo na prístup k súdu (čl. 46 ods. 1 ústavy)*“. Vzhľadom na to, že podľa § 202 ods. 3 písm. f) OSP nebolo proti tomuto uzneseniu prípustné odvolanie, je podľa názoru sťažovateľky toto ustanovenie „*v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky a súd mal podľa § 109 ods. 1 písm. b) o. s. p. konanie prerušiť, lebo všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou a postúpiť návrh ústavnému súdu na zaujatie stanoviska, čo neurobil*“. Aj v tomto postupe vidí sťažovateľka porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP súd konanie preruší, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná; v tom prípade postúpi návrh ústavnému súdu na zaujatie stanoviska.

Podľa názoru ústavného súdu to, že všeobecný súd nepostupoval podľa § 109 ods. 1 písm. b) druhej vety OSP, neznamená, že na základe toho mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. S poukazom na judikatúru všeobecného súdnictva (R 53/1999) ústavný súd uvádza, že prerušiť konanie podľa ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) druhej vety OSP možno len vtedy, ak konajúci súd dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. K tomuto záveru musí dospieť súd, a nie účastník konania.

Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde uzavrel, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné so sťažovateľkou označenými právami podľa ústavy a dohovoru a namietaný rozsudok nemožno dávať do takej spojitosti s obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá by mohla byť predmetom posudzovania jeho ústavnosti v konaní o veci samej, sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Z tohto dôvodu ústavný súd už nerozhodoval ani o návrhoch sťažovateľky, ktorými sa domáhala zrušenia namietaného rozsudku krajského súdu, ako aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2008